

**ВЪПРОС № 8:
ТЕРИТОРИАЛНИ ОРГАНИ НА ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ**

LAWN 302 Административно право и административен процес

ПЛАН

- 1. Административно-териториално деление
- 2. Областен управител
- 3. Кмет

АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНИ ИЗТОЧНИЦИ

- Чл. чл. 135 – 136, чл. 139, чл. 142 и чл. 143 от Конституцията на Република България
- Чл. 29 – чл. 33 от ЗА
- Чл. 38 – чл. 46 от Закона за местното самоуправление и местната администрация
- Закон за административно-териториалното устройство на Република България
- Закон за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление
- Закон за териториалното деление на Столичната община и големите градове

Промени в административно-териториалното деление

- **Сливане** е административно-териториална промяна, изразяваща се в обединяването на единиците, при което се създава нова единица от същия вид, а съществуващите се закриват (§1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗАТУРБ).
- **Разделяне** е административно-териториална промяна, изразяваща се в създаване на две или повече единици от една единица от същия вид, която се закрива (§1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на ЗАТУРБ).
- **Присъединяване** е административно-териториална промяна, при която единица се включва към съществуващата единица, като присъединяващата се единица се заличава (§1, т. 3 от Допълнителните разпоредби на ЗАТУРБ).
- **Отделяне** е административно-териториална промяна, при която част от съществуващата единица се обособява в нова единица от същия вид, като съществуващата се запазва (§1, т. 4 от Допълнителните разпоредби на ЗАТУРБ).
- **Закриване** е последица от извършване на сливане или разделяне на единиците и представляваща основание за тяхното заличаване от Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (§1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗАТУРБ).

Областта като административно-териториална единица

- *Областта* е административно-териториална единица за провеждане на регионална политика, за осъществяване на държавно управление по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси (чл. 142 от Конституцията). *Областта* се състои от една или повече съседни общини. Територия на областта е територията на включените в нея общини. Наименование на областта е наименованието на населеното място - неин административен център.
- При създаването на области се отчита:
 - 1. физико-географската обособеност на територията;
 - 2. наличието на град – традиционен културен и стопански център с изградена социална и техническа инфраструктура и транспортна достъпност до него от населените места на областта.
- Територията на Република България се разделя на 28 области. Границите и административните центрове на областите се утвърждават с указ на президента по предложение на Министерския съвет.

Промяна на областта

- Промяна на границите на областта може да се извършва само по границите на съществуващи общини. Промяната се утвърждава с указ на президента на Република България по предложение на Министерския съвет. Промяна на административния център и на наименованието на областта се утвърждава с указ на президента на Република България по предложение на Министерския съвет.

Общината като административно-териториална единица

- *Общината* е основната административно-териториална единица. Границите на общините се определят след допитване до населението. Общината е юридическо лице (чл. 136 от Конституцията).
- Законът за местното самоуправление и местната администрация повтаря това правно положение, като допълва и че има право на собственост и самостоятелен общински бюджет (чл. 14).
- Общината се състои от едно или повече съседни населени места.
- Територия на общината е територията на включените в нея населени места.
- Наименование на общината е наименованието на населеното място – неин административен център.
- Общината е специфичен субект на административното право, който участва в административни правоотношения.

Характеристики на общината като административно-териториална единица

- Нейните специфики са разгледани от доктрината:
- а) притежава териториален характер – организираност на определена територия, отношенията на която се регулират от административното право;
- б) има корпоративен характер – обединение на хора;
- в) на територията на общината гражданите осъществяват местното самоуправление чрез референдуми, общи събрания;
- г) на нейната територия съществуват органи на управление – излъчвани от местното население – кмет (орган на изпълнителната власт) и общински съвет (орган на местно самоуправление) и териториални органи на централната власт;
- д) основна административно-териториална единица Основните елементи на общината са име, народонаселение, територия и особена общинска власт.
- Столичната община е административно-териториална единица, която има и статут на област. В нея се съчетава самоуправлението на нейното население с провеждането на държавната политика за развитието на столицата.

Материалноправни предпоставки за създаване на нова община като административно-териториална единица

- Материалноправните предпоставки за възникването на нова община са:
- 1. наличие на население над 6000 души общо в населените места, които ще бъдат включени в общината;
- 2. наличие на населено място – традиционен обединяващ център с изградена социална и техническа инфраструктура, осигуряваща обслужването на населението;
- 3. включване на всички съседни населени места, за които не съществуват условия за създаване на отделна община или които не могат да се присъединят към друга съседна община;
- 4. максимална пътнотранспортна отдалеченост на населените места от центъра на общината не повече от 40 км;
- 5. възможност за финансиране на разходите на новосъздаващата се община с приходи в размер не по-малко от половината от средното им равнище за страната по данни от последния годишен отчет за изпълнението на бюджетите на общините.

Процесуален ред за създаване на нова община като административно-териториална единица

- Редът за създаване на община е:

1. искане за създаване на община от едно или няколко населени места, изразено чрез подписка от най-малко 25 на сто от избирателите на тези населени места до съответния общински съвет. Искането се придружава със становища на кметовете на населените места за наличие на материалноправните предпоставки;
2. общинският съвет в едномесечен срок установява наличието на условията и се произнася с мотивирано решение, което изпраща на областния управител;
3. областният управител в едномесечен срок проверява законосъобразността на искането и ако са спазени изискванията на закона, предлага на общинския съвет да вземе решение за провеждане на общ референдум в населените места, които следва да формират новата община;
4. референдумът се провежда при условия и по ред, определени в Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление;
5. при положителен вот на избирателите областният управител в двуседмичен срок внася писмен доклад в Министерския съвет;
6. Министерският съвет приема решение след писмено становище на министъра на регионалното развитие и благоустройството;
7. решението на Министерския съвет за създаване на нова община се изпраща на президента на Република България за утвърждаване.

Процесуален ред за създаване на нова община като административно-териториална единица

- Инициатива за създаване на нова община имат съответният общински съвет при спазване на процедурата, областният управител или Министерският съвет. В случаите, когато резултатите от местния референдум в едно или повече населени места правят невъзможно образуването на новата община, поради неспазване на материалноправно изискване или някои от процесуалноправните условия, Министерският съвет може да вземе решение за нейното създаване, като включи и тези населени места в нейните граници при следните условия:
 - 1. за създаване на новата община са гласували положително повече от половината избиратели от всички населени места, в които референдумът е проведен;
 - 2. положително становище на областния управител в доклад;
 - 3. положително становище на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Процесуален ред за закриване на община като административно-териториална единица

- Промяна, водеща до закриването на община поради разделяне, се извършва при спазване на материалноправните предпоставки за всяка една от новосъздаваните общини и на процесуалноправните условия за тяхното създаване.
- Министерският съвет може да вземе решение за разделяне на съществуваща община на две или повече общини след провеждане на процедурата на територията на поне една от бъдещите общини, когато са налице материалноправните предпоставки.
- При промяна, водеща до закриване на община поради сливане, предвидените процедури се извършват поотделно за всяка засегнатата община.
- Инициатива за извършване на промени имат населението, изразена чрез подписка, общинските съвети и Министерският съвет, при спазване на процедурите, предвидени в закона.

Процесуален ред за други промени в статуса на община като административно-териториална единица

- Промяна на границите на община, поради **отделяне на населено място и присъединяването му към съседна община** на територията на една област, с която има обща граница, се извършва след провеждане на местен референдум по следния ред:
 - 1. искане за провеждане на референдум за отделяне на населеното място от съответната община и присъединяването му към съседна община, изразено чрез подписка от най-малко 25 на сто от избирателите на населеното място до съответния общински съвет; искането се придружава с аргументирано становище на кмета на населеното място, което се изпраща на заинтересуваните общински съвети;
 - 2. общинските съвети в едномесечен срок се произнасят задължително с мотивирано решение относно исканата промяна и го изпращат на областния управител;
 - 3. областният управител в двуседмичен срок проверява законосъобразността на искането и на решенията на общинските съвети;
 - 4. при положително решение на общинския съвет на приемащата община областният управител в двуседмичен срок предлага на общинския съвет на общината, от чиято територия се иска отделянето, да приеме решение за произвеждане на референдум в съответното населено място;
 - 5. референдумът се произвежда при условия и ред, определени със закон;
 - 6. при положителен вот на избирателите областният управител в едномесечен срок внася писмен доклад в Министерския съвет относно исканата промяна;
 - 7. Министерският съвет приема решение, с което предлага на президента на Република България да утвърди исканата промяна.

Процесуален ред за други промени в статуса на община като административно-териториална единица

- В случаи, свързани с осигуряването на по-благоприятна среда за задоволяване на ежедневни потребности на населението от здравни, социални, културни, търговски, транспортни, финансови, съдебни и други услуги, едно или няколко населени места могат да се **отделят от една община и да се присъединят към друга съседна община**, намираща се на територията на друга област, след решение на Министерския съвет, прието по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството и областните управители на двете области при спазване процедурата.
- **Промяна на административния център и на наименование на община** се извършват при наличие на наличие на населено място – традиционен обединяващ център с изградена социална и техническа инфраструктура, осигуряваща обслужването на населението; по следния ред:
 - 1. общинският съвет на основата на положителен вот от произведен общ референдум на територията на общината в едномесечен срок изпраща чрез областния управител до Министерския съвет предложение за промяна;
 - 2. Министерският съвет приема решение, с което предлага на президента на Република България да утвърди промяната.

Материалноправни предпоставки за райониране в големите градове

- В столицата и в градовете с население над 300 000 души се създават *райони*. Райони могат да се създават и в градовете с население над 100 000 души по решение на общинския съвет. Територията на района е част от територията, включена в строителните и землищните граници на града. Наименованието на района се определя с акта за създаването.
- Материалноправните предпоставки за възникването на района като административно-териториална единица са:
 - 1. наличие на население над 25 000 души в съответния район;
 - 2. възможност за райониране на територията на съответните градове съобразно действащите им общи градоустройствени планове и в съответствие с трайни природо-географски или инфраструктурни делители;
 - 3. наличие на изградена инфраструктура с районно значение за задоволяване на административни, социални и санитарно-хигиенни потребности.

Процесуален ред за райониране в големите градове

- Процесуалният ред за създаване на район предвижда няколко условия:
- 1. общинският съвет по предложение на кмета на общината обсъжда проект за деление на града на райони и приема решение;
- 2. решението се изпраща за обнародване в „Държавен вестник“ чрез областния управител, който се произнася по законосъобразността му в 14-дневен срок от датата на получаването му;
- 3. решението влиза в сила от датата на обнародването му в „Държавен вестник“.
- Териториалното деление на столичната община и на градовете с население над 300 000 души се извършва със Закона за териториалното деление на Столичната община и големите градове.
- Промяна, свързана със закриване на райони, както и промяна на границите им, се извършва при условията и по реда за тяхното създаване.

Кметство и населено място

- *Кметство* може да се създаде на територията на общината с решение на общинския съвет.
- **Кметството** е населено място с население над 100 души с постоянен адрес (чл. 14 от ЗАТУРБ).
- Кметството се състои от едно или повече съседни населени места. Територия на кметството е територията на включените в него населени места. Наименование на кметството е наименованието на населеното място – негов административен център.
- *Населеното място* има свои административноправни характеристики: територия, граници и наименование.
- **Населеното място** е исторически и функционално обособена територия, определена с наличието на постоянно живеещо население, строителни граници или землищни и строителни граници и необходимата социална и инженерна инфраструктура (чл. 3, ал. 2 от ЗАТУРБ).
- Населените места се делят на *градове* и *села* и подлежат на регистрация в Единния класификатор на административно-териториалните и териториални единици. Територия на населеното място е селищната територия, определена от строителните му граници, и извънселищната територия, определена от границите на землището. Наименованието на населеното място се определя с указ на президента на Република България.
- Нови населени места се създават в землищата на съществуващи населени места.

Създаване на ново населено място

- Материалноправните предпоставки за създаване на ново населено място са:
- 1. трайно заселване на население в съществуващо селищно образувание в определена с устройствен план територия или възникнала потребност от заселване в нея;
- 2. наличие на постоянно живеещо население и на изградена социална инфраструктура.
- Процесуалният ред за създаване на ново населено място е:
- 1. искане, подписано най-малко от 25 на сто от избирателите или от кмета на общината до общинския съвет, за създаване на ново населено място;
- 2. общинският съвет в двумесечен срок обсъжда направеното искане и изпраща своето решение на областния управител; Областният управител в едномесечен срок внася в Министерския съвет мотивирано предложение за създаване на ново населено място.
- 3. решението на Министерския съвет за създаване на ново населено място и указът на президента на Република България за определяне на наименованието му се обнародват в „Държавен вестник“.

Възстановяване на населено място

- Възстановяване на заличени населени места се допуска при следните условия:
 - 1. причините, поради които са заличени, са отпаднали;
 - 2. ограничената в строителни граници територия и изградените сградни фондове и съоръжения са запазени;
 - 3. трайно живеят повече от 50 души.
- Възстановяването на населени места се извършва по реда за създаване, като искането се подписва най-малко от 25 души.

Отделяне на населено място

- Промяна, свързана с отделянето на части от населено място и обособяването им в ново населено място, се извършва при условията и по реда за създаване на ново населено място. Същите правила се прилагат и при промяна, свързана с отделянето на части от населено място и присъединяването им към друго населено място.
- За обявяване на село за град е необходимо населеното място да има изградена социална и техническа инфраструктура и население не по-малко от 3500 души, а в курортните населени места – не по-малко от 1000 души. Процесуалният ред за извършване на промяната е:
 - 1. по предложение на кмета на кметството или на кмета на общината общинският съвет в двумесечен срок приема решение за извършване на промяната и го изпраща на областния управител;
 - 2. областният управител в двуседмичен срок изпраща решението на общинския съвет заедно със свое становище в Министерския съвет;
 - 3. решението на Министерския съвет за промяна влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

Селищни образувания

- **Селищните образувания** са територии извън строителните граници на населените места, устроени за осъществяване на специфични функции, които са определени със строителни граници, но нямат постоянно живеещо население (чл. 3, ал. 4 от ЗАТУРБ).
- Територията на селищното образувание се определя от неговите строителни граници. Селищното образувание е разположено на територията на едно или повече населени места и няма самостоятелно землище. Наименованието на селищното образувание се определя с акта за неговото образувание.
- **Землище** е съвкупността от поземлените имоти, принадлежащи към дадено населено място. Границите на землището се идентифицират и определят по ред, определен със закон (§1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на ЗАТУРБ).
- Селищните образувания са с национално и местно значение. Министерският съвет определя селищните образувания с национално значение.

Създаване на ново селищно образувание

- Материалноправните предпоставки за създаване на ново селищно образувание са:
 - 1. необходимост от задоволяване на възникнали курортни или промишлени нужди с местно или национално значение;
 - 2. наличие на устройствен план или определени строителни граници на селищното образувание.
- Административнопроцесуалният ред за създаване на ново селищно образувание е:
 - 1. за селищните образувания с местно значение - с решение на общинския съвет по предложение на кмета на общината;
 - 2. за селищните образувания с национално значение - с решение на Министерския съвет след съгласуване със съответния общински съвет;
 - 3. решенията по т. 1 и 2 влизат в сила след обнародването им в „Държавен вестник“.

Областен управител

- Конституционно създаден;
- Производен орган;
- Учреден чрез назначение;
- Териториален орган на изпълнителната власт;
- Административен орган с обща компетентност;
- Единоличен орган;
- Финансиран единствено от държавния бюджет;
- Немандатен орган.

Областен управител – компетентност

- провежда държавната политика в областта, координира работата на органите на изпълнителната власт и на техните администрации на територията на областта и взаимодействието им с местната власт;
- осигурява съответствие между националните и местните интереси, организира разработването и изпълнението на областни стратегии и програми за регионално развитие, осъществява взаимодействие с органите на местното самоуправление и местната администрация;
- отговаря за опазването и защитата на държавната собственост на територията на областта;
- осигурява спазването на законността на територията на областта и осъществява административен контрол по изпълнението на административните актове;
- упражнява контрол по законосъобразността на актовете и действията на органите на местното самоуправление и местната администрация;
- осъществява връзка с териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт на територията на областта и контролира изпълнението на актовете и действията на ръководителите им;
- координира и контролира дейността на териториалните звена на министерствата и на другите административни структури, които осъществяват административно обслужване на територията на областта, независимо от тяхната йерархическа подчиненост;
- координира и контролира изпълнението на актовете и действията на ръководителите на териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт на територията на областта;
- организира и ръководи дейностите по защитата на населението, културните и материалните ценности, околната среда при бедствия;
- председателства съвета по сигурност;
- осъществява международните контакти на областта на регионално ниво (чл. 31, ал. 1 от ЗА);
- определя правомощията и ресора на заместник областните управители (чл. 30, ал. 1 от ЗА);
- може да оспорва незаконосъобразни актове на общинските съвети по реда на Закона за местното самоуправление и местната администрация (чл. 32, ал. 2, изр. 1 от ЗА);
- може да отменя незаконосъобразни актове на кметовете на общини в 14-дневен срок от получаването им или от сезирането му (чл. 32, ал. 2, изр. 2 от ЗА).

Кмет

- Конституционно създаден;
- Оригинерен орган;
- Изборен орган;
- Териториален орган на изпълнителната власт;
- Административен орган с обща компетентност;
- Едноличен орган;
- Финансиран единствено от общинския бюджет;
- Мандатен орган.

Кмет на община – компетентност

- ръководи цялата изпълнителна дейност на общината;
- насочва и координира дейността на специализираните изпълнителни органи;
- назначава и освобождава от длъжност заместник-кметовете на общината, кметските наместници, ръководителите на звената на издръжка от общинския бюджет, началниците и служителите в общинската администрация налага предвидените от закона дисциплинарни наказания;
- отговаря за опазването на обществения ред, като за осигуряването му издава писмени заповеди, задължителни за началниците на съответните структури на Министерството на вътрешните работи;
- организира изпълнението на общинския бюджет;
- организира изпълнението на дългосрочните програми;
- организира изпълнението на актовете на общинския съвет и внася в общинския съвет отчет за изпълнението им два пъти годишно;
- организира изпълнението на задачите, които произтичат от законите, от актовете на президента на републиката и на Министерския съвет;
- възлага изпълнението на свои функции на кметовете на кметствата и районите, координира и осъществява контрол за целесъобразността и законосъобразността при тяхното изпълнение.

Кмет на община – компетентност

- поддържа връзки с политическите партии, обществените организации и движения, както и с други органи на местното самоуправление в страната и в чужбина;
- председателства съвета по сигурност;
- възлага или разрешава изработването на устройствени планове и техни изменения за територията на общината или за части от нея и одобрява определени устройствени планове при условията и по реда на Закона за устройство на територията, както и организира изпълнението им;
- изпълнява функциите на длъжностно лице по гражданско състояние. Той може да възлага тази функция с писмена заповед на кметовете на кметствата, в които се поддържат регистри за гражданското състояние, на кметските наместници и на други длъжностни лица от общинската администрация;
- представлява общината пред физически и юридически лица и пред съда;
- осигурява организационно-техническото обслужване на общинския съвет и участва в заседанията му с право на съвещателен глас;
- утвърждава устройствения правилник на общинската администрация;
- изпраща на общинския съвет административните актове, както и договорите и техните изменения и допълнения, издадени в изпълнение на актовете, приети от съвета, в тридневен срок от издаването или подписването им;
- оказва съдействие на етажните собствениости и техните управителни органи при условията и по реда на Закона за управление на етажната собственост (чл. 44, ал. 1 от ЗМСМА).

Кмет на район/кметство – компетентност

- изпълнява бюджета на общината в частта му за района или кметството;
- организира провеждането на благоустройствени, комунални и други мероприятия;
- отговаря за стопанисването на определени от общинския съвет обекти на общинската собственост;
- назначава и освобождава служителите от общинската администрация в района или кметството, които подпомагат неговата дейност, в съответствие с утвърдената численост и структура;
- приема мерки за подобряване и възстановяване на околната среда и организира охраната на полските имоти;
- води регистрите на населението и за гражданското състояние и изпраща актуализационни съобщения до ЕСГРАОН;
- осигурява извършването на административни услуги на физически и юридически лица;
- осигурява спазването на обществения ред; има правомощията по Закона за Министерството на вътрешните работи, на съответната територия до пристигане на полицейския орган;
- организира и ръководи защитата на населението при бедствия и аварии;
- представлява района или кметството пред населението, пред обществени и политически организации и пред други райони или кметства;
- организира изпълнението на актовете на общинския съвет и на кмета на общината, отнасящи се до територията и гражданите на района или кметството;
- изпълнява функции, възложени му от кмета на общината (чл. 46, ал. 1 от ЗМСМА).

ВЪПРОСИ

- Какъв е административноправният статус на областта, общината, кметството и района?
- Как се създава и прекратява областта, общината, районът и кметството?
- Какви са характеристиките на областния управител?
- Какви актове издава областният управител?
- Какви са особеностите на кмета?
- Какви актове издава кметът?